

ΤΑ ΑΘΑΝΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΙΚΕΝΣ

Le vie
ΚΟΠΕΡΦΙΛΝΤ

(Συνεχεια από το προηγούμενο)

Πρός μεγάλην μου έκπληξι, το πρώτο πρόσωπο που είδα στο φως της λάμπας ήταν ο Ούρια Χήπ. Στεκόταν όρθιος, με το ένα από τα κοκκαλιάρικα χέρια του φερμένο στο στόμα του και με το άλλο, άκουμπισμένο στο τραπέζι του δόκτορος Στρόνγκ. Ο τελευταίος, καθισμένος σε μια πολυθρόνα, είχε σκεπάσει το πρόσωπό του με τα χέρια του. Ο κ. Γουίκφιλντ, με ύφος πολύ ταραγμένο κι' απελπισμένο, ήταν σκυμμένος ελαφρά και είχε άγγιξει διστακτικά το μπράτσο του δόκτορος.

Νόμισα στην αρχή πως ο δόκτωρ ήταν άρρωστος. Καί μ' αυτή την έντύπωση, έκανα γρήγορα ένα θήμα μπροστά. Μά τότε συνάντησα το βλέμμα του Ούρια και κατάλαβα περί τίνος έπρόκειτο. Έτοιμάστηκα ν' αποσυρθώ, μα ξεάφνα ο δόκτωρ με σταμάτησε με μια χειρονομία κι' άπομεινα στη θέση μου.

— Όπωςδήποτε, παρατήρησε ο Ούρια μ' ένα σπασμό του συχαμερού κορμιού του, θα κάνουμε καλά νά κλείσουμε την πόρτα. Δεν υπάρχει καμιά ανάγκη νά κάνουμε όλο το Λονδίνο ενήμερο της συζητήσεώς μας.

Πατώντας στις μύτες των παιδιών του, πήγε ως την πόρτα που την είχα αφήσει ανοιχτή, την έκλεισε προσεχτικά κι' έπειτα ξαναγύρισε στη θέση του.

— Νόμισα πως ήταν καθήκον μου, κύριε Κόπερφιλντ, είπε ο Ούρια, άπευθυνόμενος σε μένα, νά γνωρίσω στον δόκτορα αυτό για το οποίο μιλήσαμε ήδη, σεις κι' εγώ, σχετικώς με τον κ. Μάλντον και την κ. Στρόνγκ. Πάντως, εκείνη την ημέρα, κάνατε πως δε με καταλάβατε...

Του έρριξα ένα βλέμμα, μα δεν του άπάντησα τίποτε. Πλησίασα τον αγαπημένο μου γέρο δάσκαλο και του ψιθύρισα μερικά ένθαρρυντικά λόγια. Άκούμπησε το χέρι του στον ώμο μου, όπως όταν ήμουν παιδάκι, μα δεν σήκωσε καθόλου το γκρίζο κεφάλι του.

— Άφου δεν με καταλάβατε την ημέρα εκείνη, μίστερ Κόπερφιλντ, εξακολούθησε ο Ούρια με το ίδιο δουλικό ύφος, κι' επειδή αυτή τη στιγμή είμαστε όλοι φίλοι εδώ, θα σάς πω ταπεινά ότι επέστησα την προσοχή του κ. Στρόνγκ στην συμπεριφορά της συζύγου του. Σας βεβαιώνω, κύριε Κόπερφιλντ, ότι παρά τη θέλησί μου, ανακατεύθηκα σε μια τόσο θλιβερή υπόθεση.

Άναρωτιέμαι τώρα πως, εκείνη τη στιγμή, κατώρθωσα νά κρατηθώ και δεν ρίχτηκα άπάνω του για νά τον πνίξω...

— Τολμώ νά πω ότι δεν σάς μίλησα καθαρά την ημέρα εκείνη, εξακολούθησε ο Ούρια, άπευθυνόμενος πάντοτε σε μένα. Ούτε και σεις... Κι' αυτό, φυσικά, γιατί ούτε ο ένας, ούτε ο άλλος είχαμε μεγάλη διάθεση νά θίξουμε ένα τέτοιο θέμα... Ωστόσο, έλαβα την άποφαισι σήμερα νά μιλήσω χωρίς περιστροφές στον δόκτορα Στρόνγκ... — Μιλήσατε, κύριε δόκτωρ;

Ο δόκτωρ δεν είχε μιλήσει, αλλά είχε θγάλει ένα στεναγμό που θα μπορούσε νά συγκινήσει και μια πέτρινη καρδιά, μα που δεν συγκίνησε καθόλου την καρδιά του Ούρια...

— Είπα στον δόκτορα Στρόνγκ, εξακολούθησε, ότι ο κ. Μάλντον και η γοητευτική κ. Στρόνγκ νοιώθουν ο ένας για τον άλλο πολύ τρυφερά αισθήματα, ότι αυτό ήταν όλοφάνερο για όλο τον κόσμο πρό της αναχωρήσεως του κ. Μάλντον για τις Ινδίες, ότι ο κ. Μάλντον γι' αυτό το σκοπό έπεδίωξε νά ξαναγυρίσει από τις Ινδίες κι' ότι γι' αυτήν την αιτία θρίσκειται διαρκώς εδώ... "Όταν μπήκατε, κύριε Κόπερφιλντ, προσπαθούσα νά εξαναγκάσω τον συνέταιρό μου (και γύρισε προς τον κ. Γουίκφιλντ) νά βεβαιώσει με το λόγο της τιμής του τον δόκτορα Στρόνγκ, αν δεν είχε βεβαιωθεί κι' ο ίδιος, γι' αυτό το πράγμα από καιρό... — Λοιπόν, κύριε Γουίκφιλντ, φανήτε αρκετά καλός για νά πητε αν, ναι ή όχι, όσα είπα είνε αληθινά... Έμπρός, συνέταιρέ μου!

— Για τόνωμα του Θεού, αγαπητέ μου φίλε, είπε ο κ. Γουίκφιλντ, άκουμπώντας πάλι το διστακτικό χέρι του στο μπράτσο του δόκτορος, μη δώσετε υπερβολική σημασία στις υποψίες που μπ' ρεσα νά συλλάβω...

— "Α! φώναξε ο Ούρια. Νά η θλιβερή έπιβεβαίωσις των όσων είπα, δεν είν' αλήθεια; Το βεβαιώνει ο συνέταιρός μου, ο παλμός φίλος του δόκτορος... "Ο Θεός άς με συγχωρήσει, τον καιρό που ήμουν ακόμα ένας άσημαντος γραφεύς του, πόσες φορές δεν τον είδα νά θασανίζεται (και τί πιό φυσικό έκ μέρους ενός πατέρα;) με την σκέψη ότι η δεσποινίς Άγνή συναναστρεφόταν μια γυναίκα με ένοχες σχέσεις, σαν την κ. Στρόνγκ...

— Άγαπητέ μου Στρόνγκ, είπε ο κ. Γουίκφιλντ με φωνή τρεμάμενη, συγχωρήστε με για τις υποψίες μου αυτές που μπορεί νά ήσαν πλανημένες...

— Είχες λοιπόν υποψίες για την γυναίκα μου, Γουίκφιλντ; είπε ο δόκτωρ χωρίς νά σηκώσει το κεφάλι του. Είχες υποψίες;

— Άπάντησέ του λοιπόν, συνέταιρέ μου, επέμεινε ο Ούρια.

— Ναι, βέβαια, είχα σε κάποια στιγμή υποψίες, είπε ο κ. Γουίκφιλντ, και μάλιστα — ο Θεός άς με συγχωρήσει — νόμισα πως είχες και σύ!...

— "Όχι! "Όχι! "Όχι! φώναξε ο δόκτωρ με τόνο παθητικά δδυνηρό.

— Νόμισα για μια στιγμή, εξακολούθησε ο κ. Γουίκφιλντ, ότι ήθελες νά παή ο Μάλντον στις Ινδίες για νά τον άπομακρύνει από δω!

— "Όχι! "Όχι! "Όχι! Ξαναφώναξε ο δόκτωρ Στρόνγκ. "Ηθελα άπλούστατα νά ευχαριστήσω την Άννι, θρίσκοντας μια έργασια στον παιδικό της σύντροφο.

— Συγχωρήσέ με! Συγχωρήσέ με! αγαπητέ μου φίλε! ψιθύρισε ο κ. Γουίκφιλντ συντετριμμένος.

Ο δόκτωρ, μεγαλόψυχος, όπως πάντα, του έδωσε το χέρι του. Ο κ. Γουίκφιλντ το κράτησε μια στιγμή μέσα στο δικό του, με το κεφάλι του σκυφτό.

— Βέβαια, είπε ο Ούρια, στριφογυρίζοντας σαν χέλι, αυτό το ζήτημα είνε δδυνηρό για όλο τον κόσμο. Μά, εφόσον το θίξαμε, θα μου έπιτραπή νά παρατηρήσω ότι κι' ο κ. Κόπερφιλντ έχει τις ίδιες υποψίες.

Γύρισα ζωηρά προς αυτόν για νά τον ρωτήσω πως τολμούσε νά με ανακατεύη σ' αυτή την ιστορία.

— "Ω! μη θελήσετε νά διαμαρτυρηθήτε, κύριε Κόπερφιλντ! είπε ο Ούρια, εξακολουθώντας τους σπασμούς του. Ξέρουμε όλοι πόσο καλός είστε... Ι... ευαρεστηθήτε νά θυμηθήτε πως τις άλλες, όταν θέλησα νά σάς μιλήσω σχετικώς, καταλάβατε άμέσως για τί ήθελα νά σάς μιλήσω. Το άρνεϊσθε αυτό;

Είδα εκείνη τη στιγμή το γλυκό βλέμμα του δόκτορος νά καρφώνεται επάνω μου και κατάλαβα ότι η όμολογία των υποψιών μου ήταν πολύ καθαρά χαραγμένη στο πρόσωπό μου για νά περάσει άπαρατήρητη. Το νά θυμώσω δεν θα χρησίμευε σε τίποτε.

Η σιωπή άπλώθηκε πάλι και βάσταξε μερικές στιγμές, κατά τη διάρκεια των οποίων ο δόκτωρ σηκώθηκε κι' έκανε δυό-τρεις φορές το γύρο του γραφείου του. Ξαναγύρισε κατόπιν στη θέση του, άκούμπησε στη ράχι της πολυθρόνας του και, σκουπίζοντας κάθε τόσο τα μάτια του με μια άπλόητα που τον τιμούσε για μένα περισσότερο από κάθε άλλη στάσι που θα έπαιρνε για νά κρύψει την συγκίνησί του, είπε:

— Έγώ φταίω!... Έγώ φταίω, το βλέπω! Έξέθεσα εκείνην που κατέχει την πρώτη θέση στην καρδιά μου σ' επικρίσεις και συκοφαντίες — γιατί για μένα αυτές ή υποψίες είνε συκοφαντίες — των οποίων, αν δεν ήμουν εγώ δεν θα γινόταν ποτέ ο στόχος. Είμαι γέρος, κύριοι, το ξέρετε, και άπόψε προπάντων δεν νοιώθω κανένα ενδιαφέρον για την ζωή. Ωστόσο, έγγωμαι με την ζωή μου για την τιμιότητα και την ειλικρίνεια του προσφιούς μου πλάσματος που έγινε άντικείμενο της συνομιλίας μας.

Ο μεγαλύτερος ήρωας των ίπποτικών χρόνων, η πιό ευγενική φυσιογνωμία που φαντάστηκε ποτέ ένας ζωγράφος, δεν θα μπορούσε νά έχη έκφρασι άξιοπρεπειας πιό θαθεία και πιό συγκινητική από του γέρου δόκτορος καθώς έλεγε αυτά τα λόγια.

— Δεν μπορώ ν' άρνηθώ, εξακολούθησε, ότι παρέσυρα χω

ρίς να θέλω αυτήν την νέα γυναίκα σε παγίδα με τον αταίριαστο γάμο μας. Την παντρεύτηκα όταν ήταν εξαιρετικά νέα, την έπηρα στο σπίτι μου όταν η κρίσις της μόλις είχε σχηματισθῆ... Έκανα με χαρά μου, ὅτι μπορούσα για να την αναπτύξω. Γνώριζα τὸν πατέρα της, γνώριζα τὴν ἴδια καὶ γοητευμένος ἀπὸ τὰ χαρίσματά της, τῆς ἔμαθα ὅτι μπορούσα. Νόμιζα ὅτι τὸ σπίτι μου θὰ ἦταν γι' αὐτὴν ἕνα καταφύγιο ἐναντίον τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀθλιότητων τῆς ζωῆς. Νόμιζα ὅτι, παρ' ὅλη τὴ διαφορά τῆς ἡλικίας μας, μπορούσε νὰ ζήσει εἰρηνικὰ καὶ χαρούμενα. Καὶ δὲν ἀπέκλεια καθόλου τὴν ὑπόθεσι ὅτι μιὰ μέρα, πεθαίνοντας, θὰ τὴν ἄφηνα ἐλεύθερη ἀκόμα νέα καὶ πάντα ὡραία, μὰ με τὸ πνεῦμα της πρὸ ὄριμο. Καὶ θὰ πέθαινα τότε εὐχαριστημένος.

Ἡ εὐγενική του φυσιογνωμία φαινόταν σὰν νὰ φωτιζόταν ἀπ' αὐτὴν τὴν μεγάλη καὶ πιστὴ ἀγάπη, καθὼς μιλοῦσε.

— Πέρασα κοντά της, συνέχισε, μιὰ ζωὴ εὐτυχισμένη. Καὶ ὡς ἀπόψε δὲν ἔκανα ἄλλο παρὰ νὰ εὐλογῶ τὴν ἡμέρα πού τὴν παντρεύτηκα.

Ἡ φωνὴ του πού ἔτρεμε ὀλοένα καὶ πρὸς τὸν καθὼς ἐπρόφερε αὐτὰ τὰ λόγια, ἔσπασε γιὰ μιὰ στιγμή.

— Τώρα πού θγῆκα ἀπὸ τὸνειρό μου, (γιατὶ δὲν ἔκανα ἄλλο παρὰ

νὰ ὀνειρεύωμαι σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ), βλέπω ὅσο εἶνε φυσικὸ τὸ νοσταλγικὸ αἶσθημα πού ἐκείνη νοιώθει ὅταν συλλογίζεται τὸν παιδικὸ της σύντροφο. Εἶνε ἀλήθεια, φοβᾶμαι, ὅτι συλλογίζεται με μιὰ ἀ-

θῶα μελαγχολία, ποιά μπορούσε νὰ ἦταν ἡ ζωὴ της ἂν δὲν ἦμουν ἐγώ... Μὰ, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ, κύριοι, οὔτε μιὰ σκιά ὑποψίας δὲν περνάει ἀπὸ τὸ μυαλό μου, οὔτε μιὰ σκιά ὑποψίας δὲν πρέπει νὰ θίξη τὴ φήμη της.

Ἡ φωνὴ του εἶχε γίνει πρὸ σταθερὴ καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν. Ἐμεινε σιωπηλὸς μιὰ στιγμή κι' ἔπειτα ἐξακολούθησε με τὸν ἴδιο τόνο, ὅπως καὶ πρὶν:

— Πρέπει νὰ ὑποφέρω στὸ ἐξῆς τὴ σκέψι τῆς δυστυχίας, τῆς ὁποίας ἔγινα ὁ αἰτίος σ' αὐτὴν τὴν ἀγαπημένη γυναίκα, ὅσο μπορῶ πρὸς καρτερικά. Τὸ καθῆκον μου αὐτὴ τὴ στιγμή εἶνε νὰ προφυλάξω τὴν γυναίκα μου ἀπὸ ψεύτικες κρίσεις — ἀπὸ σκληρὲς ψεύτικες κρίσεις πού κ' οἱ φίλοι μου οἱ ἴδιοι δὲν μπόρεσαν νὰ τὴς ἀποφύγουν. Θὰ ζήσουμε στὸ ἐξῆς πρὸς ἀποτραβηγμένοι κι' ἔτσι θὰ μπορέσωμε νὰ τὸ ἀποφύγουμε καλύτερα αὐτὸ. Κι' ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα — ἂς ἔρθῃ ὅσο τὸ δυνατόν πρὸς γρήγορα, ἂν τὸ θέλῃ ὁ Θεός! — κι' ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα πού ὁ θάνατός μου θὰ τὴν ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμά της μαζύ μου, θὰ κλείσω τὰ μάτια μου ἀφοῦ κυττάξω γιὰ τελευταία φορὰ τὸ ἀγαπημένο μου πρόσωπό της με μιὰ ἐμπιστοσύνη καὶ με μιὰ ἀγάπη ἀπέραντη καὶ θὰ τὴν ἀφήσω χαρούμενος νὰ γνωρίσῃ μιὰ ζωὴ πρὸς ὡμορφὴ καὶ πρὸς εὐτυχισμένη.

Δὲν μπορούσα πειὰ νὰ διακρίνω τὸν ἀγαπημένο μου δάσκαλο ἀπὸ τὰ δάκρυα πού τὰ λόγια του εἶχαν φέρει στὰ μάτια μου. Σηκώθηκε καὶ τραβῶντας πρὸς τὴν πόρτα, πρόσθεσε:

— Κύριοι, σὰς ἀνοίξα τὴν καρδιά μου. Εἶμαι βέβαιος πὸς θὰ σεβα-

Σήκωσα τὸ χέρι μου καὶ τοῦ κατάφερα ἕνα μπάτσο τόσο δυνατό, ὥστε τὰ δάχτυλά μου μουδίασαν....»

σθήτε την εξομολόγησί μου. Τά λόγια πού ειπώθηκαν άπόψε, δέν πρέπει νά επαναληφθούν ποτέ. — Γουϊκφιλντ, πρόσφερε μου τό φιλικό σου μπράτσο γιά νά με βοηθήσης ν' ανέβω στην κάμαρή μου.

Ο κ. Γουϊκφιλντ έτρεξε νά τόν συναντήση. Χωρίς ν' αλλάξουν μιά λέξι, θγήκαν κ' οί δυό άργά άπό τό δωμάτιο, παρακολουθούμενοι άπό τό βλέμμα του Ούρια.

— "Ε λοιπόν! μίστερ Κόπερφιλντ, είπεν ο τελευταίος γυρίζοντας πρὸς έμένα με ύφος χαρούμενο, τά πράγματα πήραν μιά άπρόοπτη τροπή, γιατί ο γέρο σοφός — τί λαμπρός άνθρωπος — είνε τυφλός σαν άρουραίος. Όπωςδήποτε δέν έχω πειά νά φοβηθώ τίποτε άπό την γυναίκα του και τόν φίλο της.

"Εφτασε ο τόνος της φωνής του γιά νά με κάνη νά μανιάσω όσο ποτέ στη ζωή μου.

— Κανάγια! του φώναξα. Με ποιό δικαίωμα με άνακατεύεις στις μηχανορραφίες σου; Πώς, άθλιε ψεύτη, τόλμησες πρὸς ολίγου νά επικαλεστής την μαρτυρία μου, σαν νά είχαμε συζητήσει τό πράγμα μαζί;

Καθώς θρισκόμαστε ο ένας άπέναντι στον άλλο, η έκφράσις της κρυφής του αγαλλιάσεως μου φανέρωσε τόσο καθαρά αυτό πού υπέθετα ήδη — ότι δηλαδή μου είχεν επιβάλει τις εξομολογήσεις του γιά νά με παρασύρη στην παγίδα νά μαρτυρήσω κι' εγώ κατά της κ. Στρόνγκ, ώστε δέν μπόρεσα νά κρατηθώ πειά.

Σήκωσα τό χέρι μου και του κατάφερα ένα μπάτσο τόσο δυνατό, ώστε τά δάχτυλά μου μούδιασαν.

Ο Ούρια άρπαξε τό χέρι μου μέσα στα δικά του και μείναμε σ' αυτή τη θέσι αρκετή ώρα ώστε νά μπορέσω νά δώ τό λευκό σημάδι πού είχαν αφήσει τά δάχτυλά μου νά σβύνη σιγά-σιγά στο κατακόκκινο μάγουλό του και νά παραχωρή τη θέσι του σ' ένα πιό σκοτεινό χρώμα.

— Κόπερφιλντ, μου είπε τέλος με φωνή πνιγμένη, ξέρεις τί έκανες;

— Ξέρω ότι δέν θέλω πειά νά έχω τίποτε κοινό μαζί σου, του είπα τραβώντας τό χέρι μου άπό τό δικό του. Παληάνθρωπε! Δέν σε γνωρίζω πειά...

— Άλήθεια! είπε φέρνοντας άπό τόν πόνο τό χέρι στο μάγουλό του. "Ίσως αυτό νά σας είνε δύσκολο! Είστε βέβαιος πως δέν είσατε ένας άχάριστος;

— Σου έδειξα πολλές φορές ως τώρα ότι σε περιφρονώ, του άπάντησα. Σου τό έδειξα πιό καθαρά άκόμα πρὸς ολίγου. Δέν υπάρχει λόγος νά φοβάμαι ότι θα μ' έκδικηθης κάνοντας κακό σ' αυτούς πού σε περιστοιχίζουν. Τί άλλο έκανες ως τώρα;

Και παίρνοντας τό καπέλλο μου, τράβηξα πρὸς την πόρτα. Μά εκείνος πήγε και στάθηκε ανάμεσα άπ' την πόρτα κι' άπό μένα.

— Κόπερφιλντ, μου είπε, δέν θέλω νά χωρίσουμε μαλλωμένοι.

— Πήγαινε στο διάβολο! του άπάντησα.

— Μην τό λέτε αυτό, μου είπε, γιατί ξέρω πως θα μετανοήσετε άργότερα. Πώς μπορείτε νά ταπεινώνεστε πιό πολύ άπό μένα, δείχνοντας τόσο κακά αισθήματα; Ωστόσο, σας συγχωρώ.

— Με συγχωρείς! επανέλαθα με περιφρόνησι.

— Ναι, σας συγχωρώ και δέν μπορείτε νά μ' έμποδίσετε νά κάνω αυτό, άπάντησε ο Ούρια. "Όσο σκέφτομαι ότι μπορέσατε νά με χτυπήσετε! Έμένα πού ήμουν πάντα ένας φίλος γιά σας! Μά εγώ θα μείνω φίλος σας, έστω κι' αν δέν θέλετε. Ξέρετε τώρα τί μπορείτε νά περιμένετε άπό μένα;

Του άπάντησα πως περιμένα ότι περιμένα πάντα άπ' αυτόν, κι' ανοίγοντας άπότομα την πόρτα, θγήκα έξω. Μά κι' αυτός έπρεπε νά φύγη γιά νά πάη στο διαμέρισμα όπου κατοικούσε με την μητέρα του κι' έτσι με πρόφτασε στο δρόμο.

— Ξέρετε, Κόπερφιλντ, μου είπε στο αυτί, θρισκόμαστε σε μιά θέσι πολύ έπισφαλή (τό ήξερα, κι' αυτό μ' έκανε νά έξοργίζωμαι περισσότερο). Αυτό όμως δέν μ' έμποδίζει νά σας συγχωρήσω. Είμαι αποφασισμένος νά σας συγχωρήσω, μά ξαφνιάζομαι πως μπορέσατε νά σηκώσετε τό χέρι σας σ' έναν άνθρωπο πού ξέρετε πως είνε τόσο ταπεινός.

"Ενοιωθα τόν έαυτό μου κατά ένα βαθμό λιγώτερο άξιο περιφρονήσεως άπ' αυτόν. Με ήξερε καλύτερα άπ' ότι ήξερα εγώ τόν έαυτό μου. "Αν ζητούσε ν' άμυνθη ή νά μ' έξερεθίση, αυτό θα μ' άνακούφιζε και θα με δικαιολογούσε στα ίδια μου τά μάτια. Μά μ' έκανε νά θράζω σε σιγανή φωτιά κι' αυτό μ' έμποδισε νά κοιμηθώ τό μεγαλύτερο μέρος της νύχτας.

Την άλλη μέρα τό πρωί, όταν θγήκα έξω, η πρωινή καμπάνα της εκκλησίας χτυπούσε κι' ο Ούρια Χήπ έκοβε βόλτες στο δρόμο μαζί με την μητέρα του. Μου μίλησε σαν νά μην είχε συμβή τίποτε μεταξύ μας και μ' άνάγκασε έτσι νά του άπαντήσω. Φαίνεται πως τόν είχα χτυπήσει τόσο δυνατά,

ώστε νά του προκαλέσω πονόδοντο γιατί είχε τό κεφάλι του τυλιγμένο με φουλάρι άπό μεταξωτό μαύρο, πάνω άπ' τό όποίο στεκόταν τό καπέλλο του, πράγμα πού δέν τόν έξωράιζε καθόλου. "Εμαθα κατόπιν πως είχε πάει σ' έναν οδοντογιάτρο, ο όποιος τούβγαλε ένα δόντι.

Τό ίδιο πρωί, ο δόκτωρ Στρόνγκ είδοποίησε πως ήταν άδιάθετος κι' έμεινε κλεισμένος μέσα, καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής της Άγνης και του πατέρα της στο Λονδίνο. Μόνο μιά εβδομάδα μετά την άναχώρησί τους, ξαναρχίσαμε τη συνεργασία μας στο Λεξικό. Την προηγούμενη, ο δόκτωρ μου είχε δώσει έν' άνοιχτό μπιλιέτο. Άπευθυνόταν σε μένα και με παρακαλούσε με λίγα στοργικά λόγια νά μη μιλήσω ποτέ γιά τό έπεισόδιο πού διηγήθηκα παραπάνω. "Εγώ είχα μιλήσει σχετικώς στη θεία μου, μά σε κανέναν άλλον. "Ήταν ένα θέμα γιά τό όποίο δέν μπορούσα νά κουβεντιάσω στην Άγνη πού άσφαλώς δέν είχε την παραμικρή ιδέα γιά όσα είχαν συμβή.

Όυτε κ' η κ. Στρόνγκ είχε εκείνη την εποχή την παραμικρή ιδέα. Πολλές εβδομάδες πέρασαν χωρίς νά ιδώ σ' αυτήν την παραμικρή μεταβολή. Η μεταβολή αυτή ήρθε άργα, σαν ένα σύννεφο όταν δέν υπάρχη άνεμος.

Στην αρχή φάνηκε νά ξαφνιάζεται με τη γλυκειά συμπίνα με την όποία της μιλούσε ο σύζυγός της και γιά την έπιθυμία πού της έξεδήλωσε νά δη την μητέρα της νά εγκαθίσταται κοντά της γιά νά διακόψη τη θλιβερή μονοτονία της ύπαρξέως της. "Όταν εργαζόμαστε με τόν δόκτορα, κι' εκείνη καθόταν κοντά μας, την έβλεπα ν' αφήνη τό κέντημά της και νά κυττάζη τόν σύζυγό της με μιά έκφρασι πού δέν μπόρεσα ποτέ νά την ξεχάσω. Μιά μέρα μάλιστα την είδα νά σηκώνεται με τά μάτια της πλημμυρισμένα δάκρυα και νά θγαίνει άπό τό δωμάτιο. Σιγά-σιγά ένας πέπλος μελαγχολίας άπλώθηκε πάνω άπό την όμορφιά της, ένας πέπλος πού γινόταν πυκνότερος άπό μέρα σε μέρα. "Εκείνη την εποχή, η κ. Μάρκλεχαμ, η μητέρα της, ήρθε κι' εγκαταστάθηκε κοντά της. Μά η γυναίκα αυτή μιλούσε άπό τό πρωί ως τό θράδυ και δέν αντιλαμβανόταν τίποτε.

"Ενώ η μεταβολή αυτή γινόταν στην Άννι, πού η πρόσχαρη όμορφιά της φώτιζε άλλοτε τό σπίτι του δόκτορος, ο τελευταίος τσάκιζε όλοένα και γινόταν πιό σοβαρός. Πάντως, η γλυκύτης του χαρακτήρος του, η γαλήνια καλωσύνη των τρόπων του και η άγάπη του πρὸς την Άννι μεγάλωνε διαρκώς, αν αυτό ήταν δυνατόν. Την ήμέρα των γενεθλίων της γυναίκας του, καθώς εκείνη ήρθε πρωί κι' έγκαταστάθηκε μπρὸς στο παράθυρο του γραφείου του (η συνήθειά της αυτή ήταν παλιά, αν και τώρα τελευταία πήγαινε και καθόταν μπρὸς στο παράθυρο μ' ένα ύφος δειλό κι' άβέβαιο πού μου έσφιγγε την καρδιά), είδα τό δόκτορα νά παίρηνη τό μέτωπό της ανάμεσα στα δυό του χέρια, ν' αποθέτη σ' αυτό ένα φίλημα κι' έπειτα ν' απομακρύνεται θιαστικά, άνίκανος νά συγκρατήση την συγκίνησί του. Την είδα ν' απομένη στο μέρος όπου την άφησε άκίνητη σαν άγαλμα, έπειτα νά σκύβη τό κεφάλι της και νά κλαίη.

Πολλές φορές, μετά τό έπεισόδιο αυτό, είχα την έντύπωσι πως η Άννι στις στιγμές πού μέναμε μόνοι, ήθελε νά μου μιλήση. Μά δέν μου μίλησε ποτέ. Ο δόκτωρ είχε πάντα στο μυαλό του καινούργια σχέδια γιά νά την κάνη νά διασκεδάζη έξω άπό τό σπίτι με την συντροφιά της μητέρας της. Η κ. Μάρκλεχαμ, στην όποία άρεσε πολύ νά θγαίνει έξω, έπεδοκίμαζε μ' ένθουσιασμό τά σχέδιά του και δέν έπαυε νά έκθειάζη τό γαμπρό της. Μά η Άννι, θλιμμένη και χωρίς κέφι, πήγαινε όπου την ώδηγούσαν και δέν εύχαριστιόταν με τίποτε.

Πριν κλείσω αυτό τό κεφάλαιο, πρέπει νά περάσω σ' ένα άλλο θέμα. Κατά τη διάρκεια της διαμονής των Γουϊκφιλντ στο σπίτι του δόκτορος, πρόσεξα ότι ο ταχυδρόμος έφερνε κάθε πρωί δυό-τρεις έπιστολές γιά τόν Ούρια Χήπ, πού είχε παρατείνει κι' αυτός τη διαμονή του στο Λονδίνο, στών οποίων τό φάκελλο άναγνώριζα τό γραφικό χαρακτήρα του κ. Μικάουμπερ. Υπέθετα ότι έπρόκειτο περι έπιστολών ύπηρεσιακής φύσεως κι' έβγαζα τό συμπέρασμα ότι ο κ. Μικάουμπερ προώδευε στο νέο του επάγγελμα. Φαφνιάστηκα λοιπόν όταν έλαβα την ίδια εποχή την άκόλουθη έπιστολή άπό τό τρυφερό του ήμισυ:

«Καντέρμπουρ, Τρίτη θράδυ

Θά ξαφνιαστήτε άσφαλώς, αγαπητέ μου κύριε Κόπερφιλντ, λαβαίνοντας την έπιστολή αυτή. Τό περιεχόμενό της θα σας ξαφνιάση πιό πολύ κ' ίσως άκόμα περισσότερο η παράκλησί μου νά κρατήσετε άπόλυτη μυστικότητα σχετικώς. Αισθάνομαι την άνάγκη ν' άνοιξω κάπου την καρδιά μου, την καρδιά της μητέρας και της συζύγου, και δέν ξέρω άλλον άπό τόν όποίο νά μρω νά ζητήσω μιά συμβουλή έκτός από σας, τόν παλιό οικογενειακό μας φίλο.

Ξέρετε βέβαια, αγαπητέ μου κύριε Κόπερφιλντ, ότι μεταξύ έμου και του κ. Μικάουμπερ (τόν όποίο δέν θα έγκαταλείψω ποτέ) βασίλευε πάν-

τοτε πνεύμα άμοιβαίας έμπιστοσύνης. Ποτέ ο κ. Μικάουμπερ δεν είχε μυστικό από μένα και κάθε θράδυ, την ώρα του φαγητού, δεν παρέλειπε να μου διηγηθής τα γεγονότα της ημέρας. Μπορείτε λοιπόν να φαντασθήτε, αγαπητέ μου κύριε Κόπερφιλντ, πόση θλίψη αισθάνομαι πληροφορώντας σας τώρα ότι ο κ. Μικάουμπερ άλλαξε τελευταία έντελώς. Έγινε πολύ επιφυλακτικός και μυστηριώδης. Η ζωή του κατήντησε ένα αίνιγμα για την σύντροφό της ζωής του. Έκτός από τη δουλειά του, δεν ξέρω πια τί τον άπασχολεί.

Μά δεν είν' αυτό όλο. Ο κ. Μικάουμπερ έγινε παράξενος, δεν έχει πια κέφι. Δεν δείχνει κανένα ένδιαφέρον για το γυιό του και την κόρη του. Τα δίδυμά του έπαψαν να είναι το καμάρι του. Κυττάζει τέλος με ψυχρότητα τ' μικρό άθωο πλάσμα που ήρθε τελευταία στον κόσμο για να μεγαλώσει την οικογένειά μας. Με μεγάλη δυσκολία άποσπώ άπ' αυτόν τ' άπαραίτητα χρήματα για ν' ανταποκριθώ στα έξοδά μας που έχουν περιοριστή στο ελάχιστον. Μά κι' αυτά τ' άδίνει λέγοντας ότι εή ιστορία αυτή πρέπει να τελειώνη! Κι' άρνείται έπιμονα να δώση την παραμικρή εξήγησι γι' αυτήν την άκατανόητη συμπεριφορά του.

Αυτό είναι για μένα μία πολύ σκληρή δοκιμασία. Μου συντριβεί την καρδιά. "Αν μπορούσατε να μου υποδείξετε τί πρέπει να κάνω σ' αυτήν την κρίσιμη περίστασι, θα προσθέσετε μία άκόμη ύποχρέωσι σ' αυτές που έχω ήδη σέ σας.

Τα παιδιά σας χαιρετούν, αγαπητέ μου κύριε Κόπερφιλντ, και διατελώ με τη μεγαλύτερη στοργή.

ή παλαιά σας φίλη: ΕΜΜΑ ΜΙΚΑΟΥΜΠΕΡ»

Τί να της άπαντήσω; Τί άλλο παρά να προσπαθήση με την έπιμονή και τη γλυκύτητα ν' άνακτήση την έμπιστοσύνη του συζύγου της, μά ή έπιστολή της μ' έκανε να σκεφθώ σχετικώς με τον κ. Μικάουμπερ.

XII

Μία φορά άκόμα ζητάω την άδεια να σταθώ για ν' άναπολήσω λίγο μία άξιοληνημόνευτη περίοδο της ζωής μου, και, μπαίνοντας παράμερα, να δώ να παρελαύνουν μπροστά μου τα φαντάσματα αυτών των ημερών του παρελθόντος.

Η θδομάδες, οι μήνες, ή έποχές περνούν. Μου φαίνονται μόλις πιό μεγάλες άπό μία καλοκαιρινή ημέρα ή μία χειμωνιάτικη νύχτα. Τώρα, το λιθάδι όπου κάνω τον περίπατό μου με την Ντόρα είναι γεμάτο λουλούδια, μ' έναν άληθινό χρυσαφένιο τάπητα που λάμπει. "Επειτα, το χιόνι το σκεπάζει με τον λευκό του μανδύα.

Τίποτε δεν άλλαξε μέσα στο σπίτι των δύο γρηών δεσποινίδων Σπένλοου. Το ρολόι έξακολουθεί το αϊώνιο τικ-τάκ του πάνω άπ' το τζάκι. Τα θαρόμετρο κρέμεται στον προθάλαμο.

Νά 'μαι πια στην άνδρική μου ηλικία. Έφτασα τ' εικοσιένα μου χρόνια. Μά, άς δούμε σέ τί άλλο έφτασα έκτός άπ' αυτό.

Έμαθα αυτή την τρομερή έπιστήμη που την λένε στενογραφία. Κερδίζω άπ' αυτήν έν' άξιόλογο εισόδημα. Η γνώσεις μου σέ ό,τι άφορ'ά την τέχνη αυτή έκτιμώνται πολύ και είμαι ένας άπό τους δώδεκα στενογράφους που κρατούν τ' άπρακτικά του Κοινοβουλίου για μία πρωινή έφημερίδα. Κάθε μέρα, καταγράφω προβλέψεις των βουλευτών που δεν πραγματοποιούνται ποτέ, ύποσχέσεις που δεν έκτελούνται, εξηγήσεις που δεν έχουν άλλο σκοπό παρά να τ' άμπερδεύουν όλα. Η θέσις μου στα παρασκήνια μου έπιτρέπει να έκτιμώ την πολιτική ζωή κατά την άξία της.

Συγχρόνως, δειλά και άτολμα, προσπάθησα να σταδιοδρομήσω και ως συγγραφέας. Έγραψα κρυφά ένα πεζογράφημα που το έστειλα σ' ένα περιοδικό, και το περιοδικό το δημοσίευσε. Αυτό μου έδωσε κουράγιο να γράψω διάφορα μικροπράγματα. Τώρα τ' έργα μου πληρώνονται κανονικά. Με δυο λόγια, κερδίζω εύκολα τη ζωή μου. Κερδίζω τετρακόσιες λίρες το χρόνο, ποσόν καθόλου άσήμαντο.

Έγκαταλείψαμε τ' διαμέρισμά μας του Μπούκινχαμ-Στρήτ για να νοικιάσουμε ένα χαριτωμένο σπιτάκι. Η θεία μου, που πούλησε τη βίλλα της του Ντουόβρ υπό συνθήκες πολύ ευνοϊκές, δεν προτίθεται να μείνη μόνιμως σ' αυτό το σπίτι και σκοπεύει να έγκατασταθής σέ μια βιλλίτσα, άκόμα πιό μικρή, σέ δυο θημάτων άπόστασι. Μαντεύετε τάχα τί προαναγγέλλουν όλ' αυτά; Άπλούστατα, το γάμο μου.

Ναι, θα παντρευθώ με την Ντόρα. Η μίς Λαβίνια και ή μίς Κλάρισα έδωσαν την συγκατάθεσί τους.

Η μίς Κλάρισα και ή θεία μου πλανιώνται άνάμεσα άπό το Λον-

δίνο για ν' άνακαλύψουν έπιπλα και είδη του νοικοκυριού για να πάμε να τ' ά πάρουμε κατόπιν ή Ντόρα κι' εγώ. Θα έκαναν καλύτερα να τ' άγόραζαν άμέσως χωρίς να τ' άποβάλουν στην έγκρισί μας, γιατί ένώ πηγαίνουμε να δούμε μία λάμπα ή ένα ντουλάπι, ή Ντόρα βλέπει ένα κινέζικο σπιτάκι για τον Ζιπ με κουδουνάκια, και το παίρνει άμέσως. Ο Ζιπ δυσκολεύεται πολύ να συνηθίση στην καινούργια του κατοικία. Δεν μπορεί ούτε να μπή, ούτε να βγή χωρίς να κάνη τ' άκουδουνάκια να χτυπάνε όλα μαζί, πράγμα που του προκαλεί ένα τρομερό φόβο.

Η καλή μου Πέγκοττ φτάνει για να συμμετάσχη κι' αυτή στις προετοιμασίες του γάμου κι' άρχίζει άμέσως τη δουλειά. Ο ρόλος της φαίνεται νανε να καθαρίση τ' άπάντα και, όταν τελειώνη, ν' άρχίση πάλι ξανά. Τρίβει ό,τι μπορεί να τριφτη ώς ότου το κάνη να λάμπη σαν τ' άγαθό και τίμιο πρόσωπό της.

Και να, ξαναβλέπω τον Τρήντλ να μου φέρνη την άδεια του γάμου, στην όποία είναι γραμμένο τ' όνομά μου πλάι στο όνομα της Ντόρας.

Νοιώθω τον έαυτό μου σαν μέσα σ' ένα όνειρο — ένα όνειρο ταραγμένο, χαρούμενο, γεμάτο γοργές περιπέτειες. Δεν μπορώ να πιστέψω πώς όλ' αυτά γίνονται για την εύτυχία μου και μου φαίνεται άδύνατον να μην ξέρουν οι άνθρωποι με τους όποιους διασταυρώνομαι στο δρόμο ότι παντρεύομαι μεθαύριο την Ντόρα.

Η Άγνή έρχεται έπίτηδες άπ' τ' ά Καντέρμουρ για τ' ό γάμο μου. Πηγαίνω και την παίρνω άπό τ' ά λεωφορείο και νοιώθουμε πάλι την εύτυχία να την έχουμε μεταξύ μας.

Όστόσο, έξακολουθώ να είμαι άπιστος. Περνούμε μία ύπέροχη θραδυά κ' είμαστε όλοι έξαιρετικά εύτυχισμένοι.

Την άλλη μέρα πηγαίνουμε όλοι μαζί να έπισκεφτούμε τ' ό σπίτι, — τ' ό σπίτι μας, τ' ό σπίτι της Ντόρας και τ' ό δικό μου. Δεν μπορώ να πιστέψω ότι σέ λίγο θα είμαι εγώ ο οίκοδεσπότης εκεί μέσα!...

Τί ύπέροχο σπίτι!... Όλα σ' αυτό είναι τόσο καινούργια, τόσο λαμπρά!... Τ' ά λουλούδια στους τάπητες είναι τόσο φρέσκα, σαν να τ' άκοιαν προό λίγου και τ' ά πράσινα φύλλα στο χαρτί των τοίχων φαίνονται σαν να φύτρωσαν μόλις εκεί.

Η κουρτίνες είναι άπό μουσελίνα λευκή και τ' ά έπιπλα έχουν χρώμα τριανταφυλλί. Τ' ά καπέλλο που θα φορά ή Ντόρα στον κήπο, κρέμεται κιόλας στον προθάλαμο κ' ή θήκη της κιθάρας της είναι κι' αυτή εκεί.

Επειτα έρχεται μία άλλη θραδυά, έξ ίσου γοητευτική με τις προηγούμενες και, πριν φύγω, τρυπώνω στή συνηθισμένη καμαρούλα για να μου δώση, όπως πάντα, ή Ντόρα τ' ό φίλημα της καληνύχτας. Μά ή Ντόρα δεν βρίσκεται άκόμα εκεί. Χωρίς άλλο δεν έχει τελειώσει άκόμα με τις πρόβες των φορεμάτων της. Η μίς Λαβίνια προβάλλει τ' ό κεφάλι της με ύφος μυστηριώδες και μου λέει ότι δεν θ' άργήση πολύ.

Η ώρα περνάει ώστόσο. Άκούω έπιτέλους ένα φρου-φρου στο διάδρομο και νάποιος χτυπάει στην πόρτα.

Φωνάζω: «Έμπρός!» Μά κανείς δεν μπαίνει μέσα και χτυπάνε πάλι.

Ξαφνιασμένος, πηγαίνω στην πόρτα, την άνοίγω και βρίσκομαι μπροστά σ' ένα ζευγάρι μάτια, σ' ένα πρόσωπο τριανταφυλλένιο. Είναι τ' ό πρόσωπο και τ' ά μάτια της Ντόρας, στην όποία ή μίς Λαβίνια φόρεσε, για να την δώ, την τουαλέττα και τ' ό καπέλλο που θα φορέση αύριο.

Σφίγγω τη μικρή μου γυναικούλα στην άγκαλιά μου. Η μίς Λαβίνια θγάζει μία μικρή κραυγή, γιατί έκανα να πέση κάτω τ' ό καπέλλο της Ντόρας και ή Ντόρα κλαίη και γελάει συγχρόνως με την εύτυχία μου. Μά έξακολουθώ να

ΕΞΕΔΟΘΗ
και άπεστάλη εις τ' ά υποπρακτορεία
"Η ΑΥΓΗ ΝΤΕ ΝΕΒΕΡ"
Του ΠΩΛ ΦΕΒΑΛ πατρός
Ζητήσατέ την και άπό τ' ά γραφεία μας.
Διά τ' όους έν 'Αθήναις Δρ. 10
Διά τ' όους έν τ' άς έπαρχίαις » 12
συμπεριλαμβανομένων και των έξόδων ταχ.
άποστολής.

πιστεύω πώς όλα αυτά είναι όνειρο.
— Με βρίσκεις όμορφη, Ντόν-
του; με ρωτάει ή Ντόρα.
"Όμορφη μόνο; Θεέ μου, δεν έχω
δη στον κόσμο τίποτε πιό όμορφο
άπ' αυτήν!...
— Και είσαι βέβαιος ότι μ' ά-
γαπάς πολύ; Ξαναρωτάει.
Αυτή ή έρώτησις κάνει τ' ό κα-
πέλλο της να διατρέξη τέτοιους
κινδύνους, ώστε ή μίς Λαβίνια θγάζει
μία καινούργια κραυγή και με
παρακαλεί να καταλάβω ότι ή
Ντόρα είναι εκεί για να την κυτ-
τάζω μόνο κι' όχι για να την άγκα-
λιάζω.

(Άκολουθεί)